

Журнал «Охорона праці»

Зміни повноважень Держпраці

або чого чекати роботодавцю після постанови КМУ від 27.05.2026 № 658

Положення про Державну службу України з питань праці,
затверджене постановою КМУ від 11.02.2015 № 96

ЛЕКТОР: МИКОЛА ФЕДОРЕНКО

Структура презентації

1. Припинення повноважень
2. Додаткові повноваження
3. Уточнення повноважень
4. Висновки і дії роботодавці

Загальна карта змін

9

Повноважень
вилучено

12

Нових
повноважень

5

Повноважень
уточнено

1

Практичний
висновок

+ Практика розслідування нещасних випадків

Припинення повноважень Держпраці

Які напрями контролю та адміністративних функцій вилучено з Положення про Державну службу України з питань праці, затвердженого постановою КМУ від 11.02.2015 № 96?

Що Держпраці більше не контролює?

1

Ринок природного газу

Для роботодавця

2

Реклама вакансій / прийому на роботу

3

Реєстрація технологічних транспортних засобів

4

Реєстрація гірничих відводів місцевого значення

Частина функцій виходить із повноважень Держпраці. Роботодавець повинен переорієнтуватися на інші компетентні державні органи.

Функція Держпраці, що вилучено:

- ☐ організація та здійснення державного нагляду (контролю) у сфері функціонування ринку природного газу в частині підтримання належного технічного стану систем, вузлів і приладів обліку природного газу на об'єктах його видобутку та забезпечення безпечної і надійної експлуатації об'єктів Єдиної газотранспортної системи;
- ☐ контроль за дотриманням вимог законодавства про рекламу щодо реклами про вакансії (прийом на роботу)
- ☐ реєстрація великотоннажних та інших ТТЗ, що не підлягають експлуатації на вулично-дорожній мережі загального користування, а також веде їх облік;
- ☐ реєстрація гірничих відводів на розробку родовищ місцевого значення.

пп.3 п.4; п.10; п.31 Положення № 96

Органи державного нагляду (контролю), на яких покладено повноваження, що були притаманні Дежпраці

1

Держенергонагляд є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) на ринку природного газу, зокрема, в частині дотримання учасники ринку природного газу вимог нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації внутрішньобудинкових **систем газопостачання**, газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, газовикористовуючих установок та обладнання, димоходів, димових і вентиляційних каналів та систем об'єктів споживачів, у яких встановлено **газовикористовуючі установки та обладнання** (п.1; пп.2 п.4 Положення про Державну інспекцію енергетичного нагляду України, затвердженого постановою КМУ від 14.02.2018 № 77)

Правила технічної експлуатації систем газопостачання, затверджені наказом Міненерго від 21.10.2024 № 402

2

МВС (через *сервісні центри*) здійснює відомчу реєстрацію, перереєстрацію, тимчасову реєстрацію, ведення обліку і зняття з нього великотоннажних та інших **технологічних транспортних засобів** і видає відповідні документи (пп.21-9 п.4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою КМУ від 28.10.2015 № 878).

Порядок здійснення відомчої реєстрації та ведення обліку великотоннажних та інших технологічних транспортних засобів, затверджений постановою КМУ від 09.05.2025 № 557

3

Контроль за дотриманням законодавства України про рекламу здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів (**Держпродспоживслужба**)

Ст. 26 ЗУ «Про рекламу»

Експертиза, випробування

Держпраці більше не має права організовувати проведення:

експертизи проєктної документації щодо вибухових матеріалів промислового призначення

державної технічної **експертизи** безпеки гірничих робіт і експертизи проєктів протиаварійного захисту гірничих підприємств

державної **експертизи** умов праці із залученням Держсанепідслужби

випробування устаткування та матеріалів, технічного огляду машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки

експертизи документації, пов'язаною з технологією і виготовлення засобів виробництва, колективного та індивідуального захисту

експертної оцінки стану охорони праці (ОП) промислового виробництва та об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН); експертного обстеження машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки

- ☐ Функції державного нагляду відокремлюються від експертної діяльності та пов'язаних з нею процедур (випробування, технічного огляду) – **експертиза це прерогатива незалежних акредитованих органів.**
- ☐ Експертні організації можуть залучатись на договірних умовах (аутсорсінг).

Гірничі роботи: погодження, які вилучено

проекти дослідно-промислового видобування корисних копалин, проекти і щорічні плани видобування та переробки

проекти будівництва підземних споруд щодо вимог Гірничого закону, законодавства про ОП

проекти планів розвитку гірничих робіт, норми відбору та втрат корисних копалин

проекти гірничих підприємств щодо запобігання шкідливому впливу робіт на населення

проекти захисту об'єктів на гірничому відводі під час підробки гірничими роботами

Для роботодавця

Погоджувальні процедури спрощуються, але сама процедура погодження залишається як такою.

Розробка проектної документації щодо гірничого виробництва позбавлена погоджувальних функцій Держпраці

Інші вилучені повноваження

видача свідоцтва на зберігання **бойових частин** як вибухових матеріалів військового призначення

державне замовлення з науково-дослідних робіт щодо об'єктів підвищеної небезпеки

внутрішній аудит і контроль фінансових та матеріальних ресурсів апарату, територіальних органів та підпорядкованих Держпраці організацій

Висновок частини 1

Вилучення повноважень зменшує «адміністративний вплив» Держпраці в частині процедур, але не звільняє роботодавця від обов'язку дотримуватись вимог спеціальних норм і правил, питань безпеки праці.

Порядок здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про працю, затверджений постановою КМУ від 21.08.2019 № 823 - постанова **Шостого апеляційного адміністративного суду** № 640/17424/19 від 14.09.2021 + постанова Верховного Суду від 09.11.2022 про визнання **протиправною** та нечинною цієї Постанови

Додаткові повноваження Держпраці

Які напрямки напрями контролю та адміністративних функцій додано в Положення про Державну службу України з питань праці, затверджене постановою КМУ від 11.02.2015 № 96?

Нові повноваження: загальний профіль

Соціальне страхування:
контроль страхових виплат

1

Консультації:
Роз'яснення роботодавцям і працівників вимог законодавства

2

Хімічна безпека:
Державний нагляд за дотриманням **відповідних** гігієнічних нормативів + контроль виконання планів управління хімічною безпекою

3

Інклюзія: оцінка трудової інтеграції осіб з інвалідністю та витрат на заходи розумного пристосування (підтвердження права на пільги)

4

Охорона надр: Погодження розробки корисних копалин та ліквідації гірничодобувних об'єктів

5

Гірничі роботи:
Розробка Норм і Правил з безпеки гірничих робіт. Оцінка планів розвитку гірничих робіт

6

Тренд

Для роботодавця

Орієнтація на поєднання контролюючих функцій з превентивними, інформаційно-роз'яснювальними та соціально орієнтованими заходами

Нові повноваження: загальний профіль

Продовження

Участь в комісії КМУ:

Участь в комплексних перевірках за угодами про розподіл продукції

7

участь у проведенні перевірки **Звітів** про заходи безпеки на ОПН

8

Припинення дії **дозволів та ліцензій**, відновлення дії ліцензій

9

Інформаційно-роз'яснювальна робота щодо **психосоціальної підтримки** на робочому місці

10

Інформаційно-роз'яснювальна робота щодо **мобінгу** та дискримінації

11

Моніторинг щодо стану неформальної зайнятості та оформлення трудових відносин

12

Тренд

Для роботодавця

Орієнтація на поєднання контролюючих функцій з превентивними, інформаційно-роз'яснювальними та соціально орієнтованими заходами

Державне соціальне страхування: контроль страхових виплат

Нове повноваження

Держпраці здійснює державний нагляд (контроль) здійснення *страхових виплат* у межах додержання законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

- ☐ Виконавча дирекція Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (**Фонд**)
- ☐ Пенсійний фонд України (**ПФУ**)

Для роботодавця

повнота документації щодо нещасних випадків і профзахворювань

взаємодія з ПФУ та Фондом

подання документів (звітів)

внутрішні документи (акти, повідомлення)

**Ризики для роботодавців: помилки в документах можуть вплинути на виплати працівникам, а їх порушення бути підставою для перевірки.
Контроль листів непрацездатності – ПФУ.**

Консультації та роз'яснення: нова роль

2

Було

Роз'яснення було передбачено від Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України (Мінекономіки)

Стало

Держпраці надає роботодавцям і працівникам інформацію та **роз'яснення** щодо дотримання законодавства та запобігання його порушенню

Для роботодавця

Консультації можуть проводитися безпосередньо на робочих місцях; за спеціального режиму доступу — за попереднім погодженням з роботодавцем.

Держпраці має право:

- ☐ **роз'яснення** щодо ефективних засобів дотримання законодавства;
- ☐ одержувати від роботодавців і посадових осіб **пояснення** про результати проведення експертних обстежень, лабораторних досліджень умов праці, аудитів, матеріали та інформацію з відповідних питань, звіти про рівень і стан виконання профілактичної роботи, причини порушень законодавства та про вжиття заходів для їх усунення;
- ☐ одержувати від посадових осіб центральних органів виконавчої влади письмові **пояснення** щодо причин допущення порушень законодавства про працю та зайнятість населення.

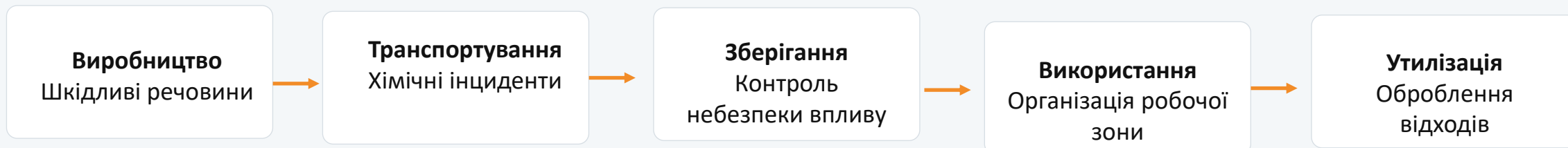
Пп. 46 п.4; пп.7, 7-1 п.6 Положення № 96

Пояснення експертів або **роз'яснення** спеціалістів (?). **Пояснення** свідка - це повідомлення особи про відомі їй обставини, що мають значення для вирішення справи. Адміністративний орган надає **роз'яснення**. **Консультація**

Ст. 28, 53, 56 ЗУ «Про адміністративні процедури»

Хімічна безпека: новий напрямок державного нагляду

Держпраці контролює дотримання гігієнічних нормативів, виконання заходів щодо мінімізації / контролю ризиків у сфері хімічної безпеки та планів управління хімічною продукцією.

Закон України «Про забезпечення хімічної безпеки та управління хімічною продукцією»

Ринковий нагляд:

- ☐ Технічний регламент щодо безпечності хімічної продукції, затверджений постановою КМУ від 23.07.2024 № 847 (?)
- ☐ Технічний регламент класифікації небезпечності, маркування та пакування хімічної продукції, затверджений постановою КМУ від 10.05.2024 № 539 (Держекоінспекція)

Неоднозначність:

- ☐ Перелік «відповідних гігієнічних нормативів» для нагляду перелік не конкретизовано.
- ☐ Держпраці не єдиний центральний орган виконавчої влади, що здійснює нагляд у сфері хімічної безпеки та управління хімічною продукцією
- ☐ Державний реєстр небезпечних факторів (ДП «Комітет з питань гігієнічного регламентування МОЗ України») станом на 01.06.2026 містить **1986 факторів**. До цього Реєстру включено азбест хризотилівий (п. 530) – **хризоліт?**

Гігієнічні нормативи: витяг нормативної бази

Державні медико-санітарні нормативи допустимого вмісту хімічних речовин у повітрі робочої зони

Державні медико-санітарні нормативи допустимого вмісту біологічних речовин у повітрі робочої зони

Гігієнічний норматив «Перелік речовин, продуктів, виробничих процесів, побутових та природних факторів, канцерогенних для людини»

ДСНіП «Показники безпечності та окремі показники якості питної води в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуаціях іншого характеру»

Гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті

ДСНіП «Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті»

Державні гігієнічні нормативи «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)»

Гігієнічний норматив якості води для купання?

Для роботодавця

Наявність паспорту безпеки, лабораторні дослідження, спеціальне навчання працівників щодо застосування хімічних речовин.

Трудова інтеграція та розумного пристосування осіб з інвалідністю

4

Оцінка

забезпечення компенсації витрат на заходи розумного пристосування або дотації на їх здійснення

Перевірка

права відповідності підприємств критеріям для отримання спеціальних пільг (як підприємства трудової інтеграції та захищеного працевлаштування)

Ризики для роботодавців: безбар'єрність переходить із соціального напрямку до процедури державного нагляду

Контроль

правильності розрахунку нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю

Для роботодавця

підготувати докази доступності, адаптації робочих місць і документального супроводу працевлаштування.

Держпраці є державним органом, який реалізує державну політику працевлаштування осіб з інвалідністю

Нормативна база:

- ❑ Порядок зарахування роботодавцем до виконання нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю забезпечення роботою осіб з інвалідністю першої групи незалежно від причин її встановлення або осіб з інвалідністю другої групи з порушенням зору або психічними розладами, затверджений постановою КМУ від 01.04.2026 № 490
- ❑ Порядок здійснення контролю за виконанням нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю та проведення перевірки роботодавців щодо його виконання, затверджений постановою КМУ від 27.05.2026 № 659;
- ❑ Порядок проведення оцінки відповідності роботодавців критеріям, що дають право підприємствам/підприємцям трудової інтеграції осіб з інвалідністю та/або підприємствам захищеного працевлаштування на пільги із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), та надання висновку про відповідність (невідповідність) таким критеріям, затверджений постановою КМУ від 27.05.2026 № 669.

Надра та гірничі роботи: функції розроблення, погодження, моніторинг

5

6

розроблення норм і правил з охорони надр, безпечного ведення гірничих робіт та маркшейдерського забезпечення

погодження правил технічної експлуатації родовищ і переробки мінеральної сировини в частині законодавства про надра

погодження проектів дослідно-промислової розробки корисних копалин

проведення аналізу інформації про щорічний план розвитку гірничих робіт

У період дії воєнного стану не передбачено погодження Держпраці правил технічної експлуатації, проектів розробки родовищ корисних копалин та переробки мінеральної сировини, підстава: Кодекс України про надра, Правила розробки нафтових і газових родовищ, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 15.03.2017 № 118

Постанова КМУ від 07.12.2023 № 1320

Для роботодавця

Нормотворча діяльність Держпраці орієнтується на безпеку гірничих робіт та охорони надр.

Повноваження ЗУ від 01.12.2022 № 2805-ІХ:

- ✓ Орган державного геологічного контролю (Державна служба геології та надр України);
- ✓ ЦО виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного гірничого нагляду (Держпраці)

Ст. 62, ст.63 Кодекс України про надра

Методичні рекомендації з охорони надр при розробці родовищ корисних копалин, затверджені наказом МНС України від 18.10.2012 № 1268 - **скасовано** на підставі наказу МНС від 20.11.2012 № 1333

Об'єкти підвищеної небезпеки (ОПН), угоди про розподіл продукції

7

8

Участь у проведенні
перевірки Звітів про заходи
безпеки на ОПН
(питання ОП)

Після отримання звіту про заходи безпеки на ОПН центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту (МВС України) спільно з іншим уповноваженим законом органом виконавчої влади, що здійснює державний нагляд та контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, протягом 15 робочих днів проводить перевірку наданих відомостей, про результати якої протягом 5 робочих днів інформує оператора.

ст.10 ЗУ «Про об'єкти підвищеної небезпеки»; Порядок розроблення звіту про заходи безпеки на об'єкті підвищеної небезпеки, затверджений наказом МВС України від 21.02.2023 № 114

Участь у комплексних
перевірках за угодами про
розподіл продукції (сфера
користування надрами)

КМУ не рідше 1 разу на 5 років проводить комплексну перевірку виконання умов, передбачених угодою про розподіл продукції.

ст.28 ЗУ «Про угоди про розподіл продукції»; Порядок проведення комплексної перевірки виконання умов, передбачених угодою про розподіл продукції, затверджений постановою КМУ від 03.12.2025 № 1589

Ліценції та документи дозвільного характеру Держпраці

Припинення дії *дозволів та ліцензій*

9

Загальний перелік:

- ☐ Ліцензії на виробництво вибухових матеріалів промислового призначення;
- ☐ Дозвіл на право проведення вибухових робіт та виготовлення засобів їх механізації;
- ☐ Свідоцтва на придбання і зберігання вибухових матеріалів промислового призначення;
- ☐ Дозвіл на **виконання робіт** підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки; Пп.30 п.4 Положення № 96
- ☐ Видача гірничих відводів для розробки родовищ корисних копалин, будівництва та експлуатації підземних споруд та інших цілей, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин *(окрім місцевого значення)*
- ☐ Свідоцтво на зберігання (експлуатацію місць зберігання) вибухових матеріалів військового призначення (боєприпасів та **бойових частин**);

Держпраці має право «припиняти дію» (замість анулювати) дозволів і ліцензій + відновлювати дію ліцензій

Дозвіл на **початок виконання робіт** підвищеної небезпеки та **початок** експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки) на підставі *Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки*, затвердженого постановою КМУ від 26.10.2011 № 1107.

п. 48 додатка до ЗУ «Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»

Психосоціальна підтримка, мобінг, дискримінація, неформальна зайнятість

10

11

12

інформаційно-роз'яснювальна робота щодо психосоціальної підтримки на робочому місці

інформаційно-роз'яснювальна робота щодо мобінгу

Тема 8 «Психосоціальна підтримка та перша психологічна допомога на робочому місці» (додаток 4 НПАОП 0.00-4.12-05)

інформаційно-роз'яснювальна робота щодо дискримінації, орієнтована на ВІЛ-інфікованих працівників

моніторинг стану неформальної зайнятості та оформлення трудових відносин

Неформальна зайнятість (базові вимоги):

- ☐ Суб'єктам господарювання, що надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, забороняється пропонувати громадянам роботу, що має ознаки неформальної зайнятості, а також таку, що приховує справжню мету та предмет роботи, або залучати до роботи, яка не визначена трудовим договором (контрактом).
- ☐ Роботодавцям заборонено застосовувати працю громадян без належного оформлення трудових відносин, вчиняти дії, спрямовані на приховування трудових відносин

ст.38; п.5 ст.50 ЗУ «Про зайнятість населення»

Висновок частини 2

Повноваження Держпраці орієнтовані на напрямки діяльності, які раніше сприймалися як «допоміжні»: інклюзія, психосоціальні ризики та належне оформлення трудових відносин.

Уточнення щодо окремих повноважень

Які зміни в межах компетенції Держпраці внесені в Положення про Державну службу України з питань праці, затверджене постановою КМУ від 11.02.2015 № 96?

Гірничі відводи та державний гірничий нагляд

Гірничі відводи

Держпраці видає гірничі відводи для гірничих об'єктів, розробка родовищ на яких здійснюється підземним способом: шахти і рудники.

У попередній редакції йшлося також про гірничі відводи, не пов'язані з видобуванням корисних копалин

Нагляд

Сфера гірничого нагляду уточнена як дотримання вимог безпечного ведення гірничих робіт під час геологічного вивчення, освоєння родовища, будівництва / експлуатації підземних споруд, ліквідації або консервації робіт.

У попередній редакції ішлося про нагляд за *правильністю розробки та повнотою вивчення* родовищ корисних копалин; *правильністю та своєчасністю проведення заходів безпеки під час проведення робіт, пов'язаних з користуванням надрами.*

Гірничі підприємства повинні переглянути сферу та правильність формулювання відповідальності

Соціальне страхування та фонди: конкретизація контролю

Кого може перевіряти Держпраці

робочі органи виконавчої дирекції Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття

територіальні органи Пенсійного фонду України

Важливо

Метою таких перевірок не обов'язково має бути лише дотримання прав і гарантій застрахованих осіб. Отже, сфера контролю розширена.

Підставами для здійснення **інспекційних відвідувань** Держпрацею є інформація від ПФУ про:

- ☐ роботодавців, в яких стосовно працівників відсутнє повідомлення про прийняття на роботу;
- ☐ роботодавців, в яких протягом місяця кількість працівників, що працюють на умовах неповного робочого часу, збільшилася на 20 % і більше;
- ☐ фізичних осіб, які виконують роботи (надають послуги) за ЦПД в одного роботодавця більше року;
- ☐ роботодавців, в яких 30% і більше фізичних осіб працюють на умовах ЦПД;
- ☐ роботодавців із чисельністю 20 і більше працівників, в яких протягом місяця відбулося скорочення на 10 % і більше працівників;

Превентивні заходи та внутрішній аудит Держпраці

Превентивні заходи

Інформаційні кампанії, роз'яснення та консультації на робочих місцях (в межах повноважень). Якщо на об'єкті є спеціальний режим доступу — консультації здійснюють за попереднім погодженням з роботодавцем.

Внутрішній контроль

Голову Держпраці уповноважено забезпечити функціонування внутрішнього контролю та здійснення внутрішнього *аудиту* в апараті, територіальних органах і організаціях, що належать до сфери управління Держпраці

У попередній редакції ішлося про внутрішній аудит використання фінансово-матеріальних ресурсів Держпраці

Аудит стану діяльності суб'єкта господарювання - аналіз поточного стану діяльності суб'єкта господарювання у певній галузі господарської діяльності, що проводиться за його заявою органом державного нагляду (контролю) або суб'єктом аудиту з метою виявлення, попередження та усунення недоліків у діяльності такого суб'єкта господарювання, та уникнення порушень вимог законодавства, без застосування санкцій та/або інших заходів реагування

ст.1 проекту ЗУ «Про основні засади державного нагляду (контролю)»

Висновки та дії роботодавця

Практичні рекомендації для роботодавців в умовах дії нової системи державного нагляду у сфері охорони праці

Головні висновки для роботодавця

- 1 Повноваження Держпраці перерозподілено: частину функцій вилучено, але з'явилися нові напрямки контролю.
- 2 Діяльність Держпраці орієнтується на превентивні заходи, інформаційно-роз'яснювальну роботу та підготовку працівників у сфері охорони праці.
- 3 Держпраці уповноважений на застосування нормативних документів МОЗ України (гігієнічних нормативів). Хімічна безпека і гігієнічні нормативи потребують окремого роз'яснення, оскільки межі повноважень не є однозначними.
- 4 Інклюзія, психосоціальна підтримка, мобінг і оформлення трудових відносин формуються як напрямки підготовки (спеціального навчання).

Для Держпраці питання **праці (КЗпП)** є більш пріоритетними, аніж питання «**техніки безпеки**».

Державний нагляд (контроль) – припис; аудит – аудиторський висновок; консультаційна підтримка - роз'яснення. Неоднозначність вимог законодавства вирішується лише в **інтересах роботодавця (СГ)**.

Практичні рекомендації для роботодавця після оновлення повноважень Держпраці

Хімічна безпека

01

Актуалізація хімічних речовин, гігієнічні нормативи, паспорти безпечності, превентивні заходи

Психосоціальні ризики

04

підтримка працівників, профілактика мобінгу та дискримінації, навчання

Консультативно-інформаційна допомога

02

Отримання роз'яснень і консультацій, проведення інформаційних кампаній

Трудові відносини

05

оформлення трудової зайнятості, ведення оперативної документації, орієнтація на цифровізацію

Працевлаштування осіб з інвалідністю

03

розумне пристосування, критерії трудової інтеграції, підтверджувальні документи

Експертна діяльність:

06

експертиза та випробування засобів виробництва підвищеної небезпеки без участі Держпраці

Фахова підготовка документів і процедур знижує ризики під час державного нагляду.

Загальний висновок

Постанова КМУ від 27.05.2026 № 658 не скасовує відповідальність роботодавця. Вона змінює конфігурацію державного нагляду та розширює сферу практичних питань, які потребують вирішення.

Що зробити першочергово

Організувати проведення аудиту наявної СУОП

Визначити нові напрямки державного нагляду (контролю) та перерозподілу повноважень

Задіяти консультаційні процедури з Держпрацею

ЗАПИТАННЯ

ВІДПОВІДЬ

Практика розслідування нещасних випадків. Ілюстрація ШІ

Практика розслідування нещасних випадків (за ШІ)

Вид події: падіння предметів, матеріалів, інструментів, пристроїв тощо (код 03.5)

Основна причина: порушення вимог безпеки під час експлуатації мобільних засобів праці та технологічних транспортних засобів - **допущення перебування працівника в небезпечній зоні переміщення великогабаритного нестійкого вантажу та в зоні його можливого падіння, що призвело до травмування працівника вантажем, який перекинувся/упав** (код 14)

НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

➤ **Правила охорони праці під час експлуатації навантажувачів (НПАОП 0.00-1.83-18):**

- ✓ Під час роботи водії мають звертати особливу увагу на людей, які перебувають у робочій зоні навантажувача, нерухомі предмети або предмети, що пересуваються поруч, і в будь-який момент водії мають забезпечувати безпеку тих, хто навколо. Працівникам не можна перебувати або проходити під піднятим вантажозахоплювальним пристроєм навантажувача незалежно від того, чи є на ньому вантаж(п. 37 розділу V);
- ✓ не допускати перебування людей під вантажем (п.55 розділу V);
- ✓ не допускати під час підймання і транспортування розгойдування та крутіння вантажу, особливо довгомірного, навколо осі підвішування. Утримувати вантаж від розгойдування мають супровідні працівники з двох боків за допомогою відтяжок (п.57 розділу V).

➤ **Правила охорони праці під час вантажно-розвантажувальних робіт (НПАОП 0.00-1.75-15):**

- ✓ під час переміщення вантажу підймально-транспортним устаткуванням заборонено перебування працівників на вантажі, під вантажем, а також у зоні його можливого падіння» (п.5 гл. 1 розділ IIII).
- ✓ Забороняється перебування працівників у місцях переміщення вантажу або його можливого перевертання (п.8 гл.8 розділ III)

Супутні причини:

код 11 — порушення технологічного процесу, оскільки вантаж переміщували/кантували без забезпечення безпечної технологічної послідовності, без виключення доступу працівника до зони можливого падіння вантажу;

код 12 — порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів, якщо буде підтверджено неправильне застосування вантажозахоплювального пристрою, стропа, стріли або іншого пристрою.

Корінні причини:

- 1. Не визначено або не забезпечено небезпечну зону під час переміщення вантажу.*
- 2. Працівника фактично допустили до зони можливого падіння вантажу.*
- 3. Не забезпечено безпечне стропування/захоплення/утримання вантажу з урахуванням його форми, центра ваги та нестійкості.*
- 4. Не організовано безпечну технологічну схему виконання робіт: не видно огороження небезпечної зони, сигнальника, відтяжок або дистанційного утримання вантажу.*
- 5. Недостатній контроль з боку особи, відповідальної за безпечне проведення вантажно-розвантажувальних робіт.*

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСТАННЯ ПОДІБНИМ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ

1. Негайно заборонити виконання операцій із переміщення, кантування або підвішування великогабаритних тюків/рулонів без затвердженої технологічної карти або ПВР.
2. Розробити технологічну карту переміщення таких вантажів із зазначенням: способу захоплення, схеми стропування, допустимого положення центра ваги, місць перебування працівників, сигналів, меж небезпечної зони, послідовності операцій.
3. Перед кожною операцією визначати та позначати небезпечну зону — мінімум зона проєкції вантажу плюс зона можливого відльоту/перекидання. Перебування працівників у цій зоні має бути заборонене.
4. Заборонити ручне супроводження, підштовхування або вирівнювання вантажу працівником, який перебуває біля вантажу. Для утримання від розгойдування застосовувати відтяжки, дистанційні пристрої або інші безпечні засоби.
5. Перевірити, чи відповідає застосований вантажозахоплювальний пристрій типу вантажу. Для рулонів/тюків циліндричної форми слід застосовувати спеціальні захвати, кантувачі, траверси або пристрої, передбачені виробником і технологічною картою.
6. Призначити відповідального за безпечне проведення вантажно-розвантажувальних робіт і забезпечити його фактичну присутність під час нестандартних операцій.
7. Провести позаплановий інструктаж для водіїв навантажувачів, стропальників, вантажників і працівників складу з акцентом на заборону перебування під вантажем та в зоні його можливого падіння.

ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НАСТАННЯ ПОДІБНИМ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ

8. Перевірити документи на навантажувач: реєстрацію, технічний стан, технічне обслуговування, справність гідросистеми, вантажопідіймальність, діаграму вантажопідіймальності, справність вантажозахоплювальних пристроїв.
9. Перевірити кваліфікацію та допуск водія навантажувача і працівників, які виконують стропування. Підвішування вантажу на гак безблокової стріли навантажувача мають виконувати стропальники, які пройшли професійну підготовку та кваліфікаційну атестацію.
10. Організувати розділення пішохідних маршрутів і зон роботи навантажувачів, нанести розмітку, встановити попереджувальні знаки, фізичні бар'єри або сигнальні конуси.
11. Заборонити перебування сторонніх або не залучених до операції працівників у зоні дії навантажувача.
12. Провести оцінку ризиків для операцій із рулонами/тюками та включити сценарії: падіння вантажу, зміщення центра ваги, розгойдування, неправильне стропування, перебування працівника в небезпечній зоні.
13. Переглянути інструкцію з охорони праці для водія навантажувача та інструкцію для вантажника/стропальника, окремо прописавши порядок роботи з нестійкими, циліндричними та великогабаритними вантажами.
14. Запровадити правило “стоп-робота”: будь-який працівник має право зупинити операцію, якщо людина перебуває в небезпечній зоні переміщення вантажу.
15. За результатами розслідування провести аналіз причин і затвердити план заходів щодо запобігання подібним випадкам.

Вид події: падіння, зсув, перекидання транспортних засобів, мобільних засобів праці

(код 03.3)

Основна причина: порушення вимог безпеки під час експлуатації мобільних засобів праці та **технологічних транспортних засобів** – переміщення вилковим навантажувачем вантажу, застопорованого за ікло однієї з вил, замість використання навішуваного на вила змінного вантажозахоплювального пристрою (траверси-гака або безблокової стріли з гаком)

(код 14)

НОРМАТИВНЕ ПОСИЛАННЯ

Правила охорони праці під час експлуатації навантажувачів (НПАОП 0.00-1.83-18):

пп.16 п.4 розділу I (пп. 2 п.23 розділу VI): змінний вантажозахоплювальний пристрій - пристрій (наприклад, подовжувач, штировий захоплювач, безблокова стріла, зіштовхувач, каретка поперечного переміщення, (траверса) тощо), яким може оснащуватися навантажувач на додаток до вил (платформи), що надійно фіксують їх на вилах.

Причини супутні:

1. Незадовільний технічний стан проїзної частини і робочій зоні навантажувача:

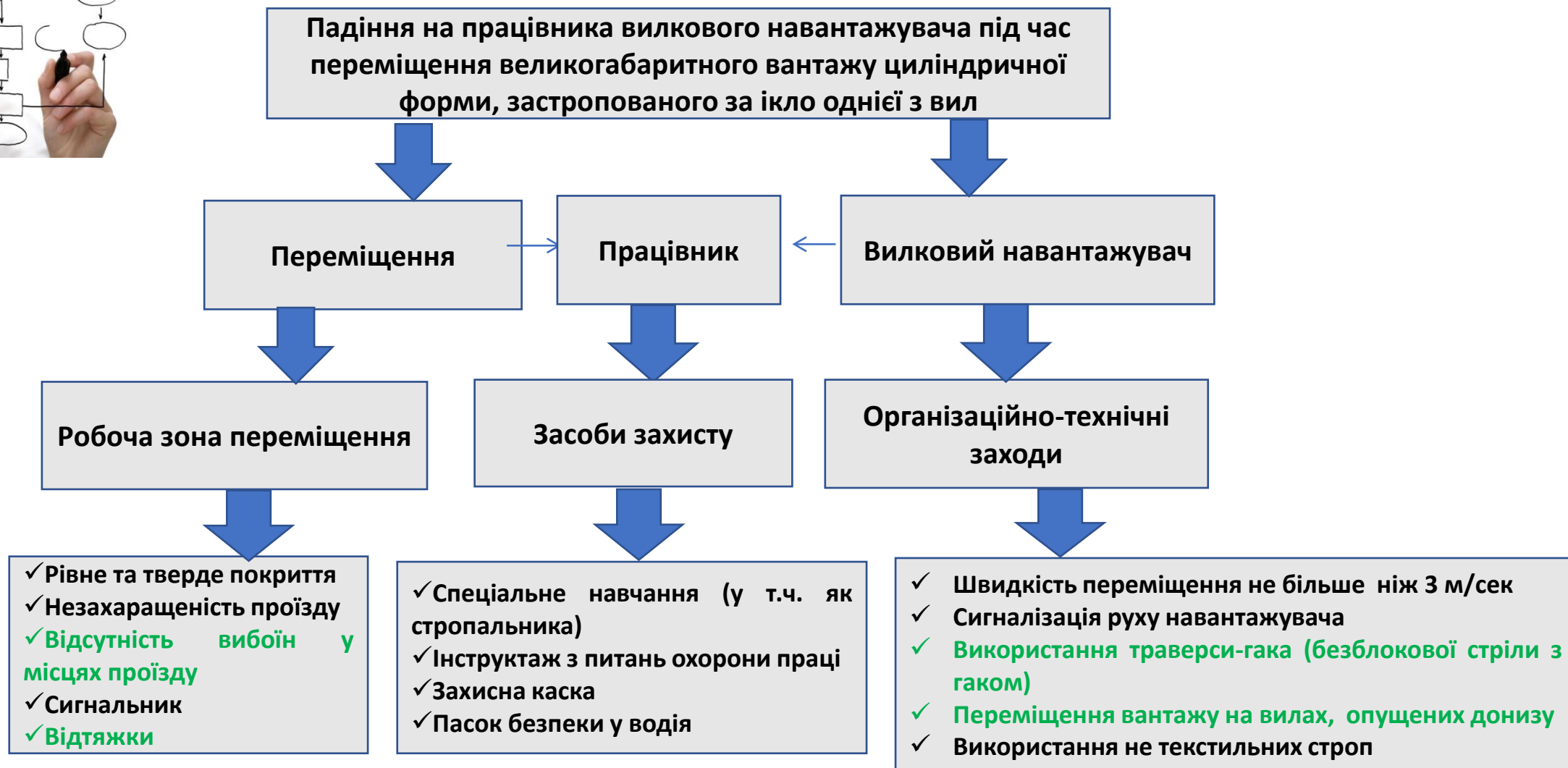
Порушення п.27 розділу V НПАОП 0.00-1.83-18: Зона роботи повинна ... бути в такому стані, щоб не стати причиною порушення безпеки експлуатації навантажувачів, пошкоджень навантажувача чи його вантажу та порушень стійкості

2. Перебування сторонніх осіб в небезпечній зоні роботи навантажувача

Порушення п.37 розділу V НПАОП 0.00-1.83-18: Під час роботи водії мають звертати особливу увагу на людей, які перебувають у робочій зоні навантажувача, нерухомі предмети або предмети, що пересуваються поруч, і в будь-який момент водії мають забезпечувати безпеку тих, хто навколо (також пп.22. п.4 розділу I НПАОП 0.00-1.83-18).

Дерево події та усунення причин її настання

Наступна тема:

«Організація безпечної експлуатації підймальних платформ (сходових підймачів) для доступу маломобільних груп населення»

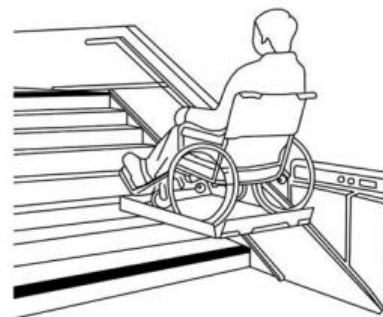
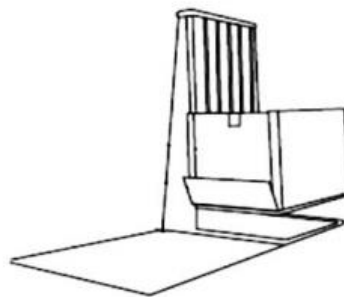

Рисунок 4 – Приклад обладнання сходів підйомником різного переміщення

ЛЕКТОР: МИКОЛА ФЕДОРЕНКО

Дякую за увагу!